

Aktuelt i sortsafprøvningen

*Forsøgschef
Desirée
Börjesdotter,
NBR Nordic Beet
Research*

Nu har I dyrkere valgt sorter til dyrkning 2022 og venter på besked omkring insektbejdsning og advisering for leverance. Der arbejdes på højtryk hos frøfirmaerne. En vigtig opgave er også at tilmelde nye kandidater til årets sortsafprøvning. Kommende sæson bliver den første med koordineret afprøvning i Danmark og Sverige. Det er nyt at tænke de to lande som ét område for afprøvning af sorter. Det er ligeledes nyt, at sortskommissionens liste bliver fælles i begge lande fra 2023 og fremad.

Formålet med at afprøve sorter i NBRs regi er at skabe et bredt grundlag for at evaluere, hvilke sorter som har det bedste udbyttepotentiale og dyrknings-egenskaber egnet til dyrkning i vores dyrkningsområde. Et grundlag baseret på statistisk sikkerhed. Beslutningen om hvilke sorter som skal sælges, tages af

sortskommissionen i november måned hvert år. Fra næste år bliver det en fælles sortskommission for Danmark og Sverige med to repræsentanter fra Danske Sukkerroedyrkere, to repræsentanter fra Svenske Betodlarna og tre fra Nordic Sugar samt forsøgschefen fra NBR, mig selv, som faglig sekretær.

Det er NBR, som fra sortskommissionen har fået ansvaret for at afprøve dyrkningspotentialitet og evaluere frøfirmaernes kandidater. Det har vi gjort og gør også fremover i tre udbytteforsøg i Danmark og tre udbytteforsøg i Sverige. Til det kommer også, at vi i Danmark samarbejder med Tystoftefonden og i Sverige med SLU, som hver laver tre udbytteforsøg. Så i alt bliver der lavet seks forsøg i Danmark og seks forsøg i Sverige, totalt 12 forsøg. Dertil kommer vores stokløbningsforsøg og forskellige specialforsøg. Et par eksempler er vores forsøgsserie, hvor nematodtolerante sorter testes på nematodinficerede marker og sygdomsmotagelighed overfor bladsvampe, der testes i udbytteforsøg. Målsætningen af sortsafprøvningen er at finde sorter, som er godt tilpasset dyrkning i området, og hvis de bliver testet under forskellige forhold, øges sandsynligheden for, at de kan leve op til

dyrkernes og Nordic Sugars krav i den kommende dyrkningssæson.

Antal kandidater og gentagelser

I 2021 afprøvedes 77 sorter i Danmark og 74 sorter i Sverige i de rene udbytteforsøg, og 50 af dem blev testet i begge lande. Sortskommissionerne i begge lande besluttede at liste 27 sorter til dyrkning i Danmark og 27 sorter i Sverige. På de to salgslister fra hver sortskommission er 11 sorter fælles i 2022.

Vores sortsforsøg er designet som parcellforsøg med fire gentagelser. Nyt fra i år er, at alle fire gentagelser også i de svenske forsøg bliver behandlet mod bladsvampe. Test af modtagelighed overfor bladsvampe bliver fremadrettet som den danske model i begge lande, hvilket giver mulighed for fuld harmonisering i afprøvningen mellem landene.

Ny procedure

I det nye sortsafprøvningssystem skal sorterne afprøves i totalt 12 udbytteforsøg: seks i Danmark og seks i Sverige før de kan blive optaget på sortskommissionens fælles sortsliste i 2023. Med disse ændringer øges præcisionen i forsøgene og dermed sikkerheden for,

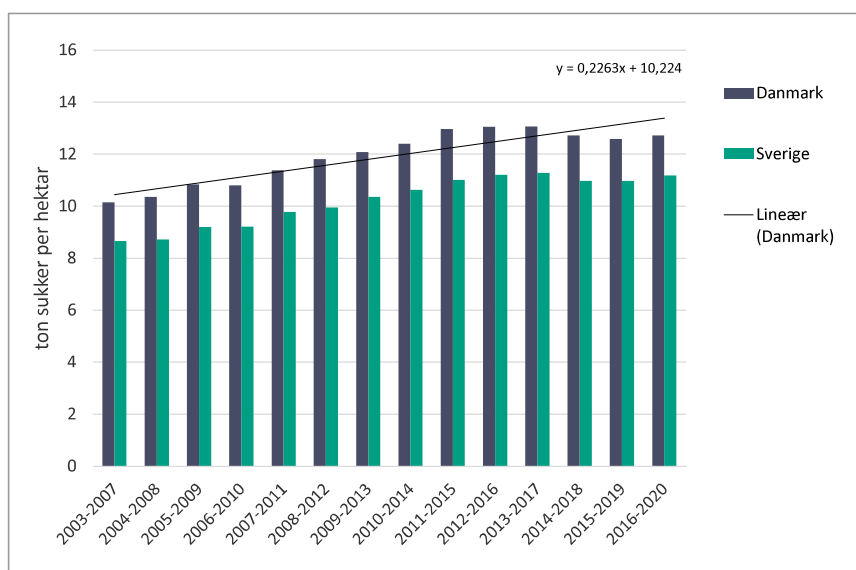
at der fremover udvælges de sorter med størst udbyttepotentiale. Der er stadig krav om to års afprøvning, før sorten kan blive markedsført. Fremadrettet er det en fælles sortskommission, med repræsentation fra dyrkere og industri, som træffer beslutning for salg i begge vores lande. Det nye system giver en markedstilgang på cirka 63.000 hektar, når en sort er godkendt. Derefter er det op til frøfirmaerne og markedet, det vil sige jer dyrkere, at beslutte, hvilke sorter som bliver solgt og købt.

Behov af sortsafprøvning?

Hen over tiden bliver mange ting rationaliseret, og vi skylder at spørge, om der fortsat er behov for en "lokal" sortsafprøvning i vores dyrkningsområde. Er det en mulighed at kigge på resultater fra andre europæiske lande og konkludere på sortsvalget? Jeg mener, det er svært, vi ser ikke mange sammenfald med sortslisten i eksempelvis Tyskland. Sortsvalget bidrager også væsentligt højt i kalkulen. Vores tyske kollegaer på IfZ (Institut für Zuckerrübenforschung) i Göttingen har undersøgt sortsmaterialets betydning for udbyttepotentialet. Baggrunden for undersøgelserne var diskussioner om stagnerende udbytter i korn. Man ønskede at forklare, hvorfor vi stadig har en fin udbytteudvikling i sukkerroerne. De tyske forskere kunne konkludere, at den seneste udbyttestigning årligt svarer til 1,5 procent. Stigningen forklares blandt andet med bedre vejrforhold, en længere dyrkningssæson og forbedring af dyrkningsmetodikken - men halvdelen af udbyttestigningen bidrager genetikken (det vil sige forædling af sorter) med i sukkerroerne.

359 millioner til dyrkerne

Kigger vi på femårgennemsnittet 20 år tilbage, ser vi en udbyttestigning i Danmark på cirka 230 kg sukker per hektar per år. I linje med den tyske undersø-

Figur 1. Sortsafprøvningen er et vigtigt redskab for at udbyttestigningen fortsat skal udvikles positivt. Fra i år harmoniseres afprøvningen i Danmark og Sverige for at resultere i en fælles sortsliste til sæson 2023.

gelse giver bidraget fra forædling af sorter, dvs. halvdelen, 100 kg sukker til en værdi af cirka 120 kroner per hektar. Med 33.000 hektar i dyrkning summeres bidraget til næsten 4 millioner kroner per år.

Det er et tal som adderes hvert år, det vil sige at det bidrag, som kommer i år fra sorterne, kommer igen til næste år plus stigningen for det år. År et giver udbyttestigningen 4 millioner kroner, år to giver den 2*4 og år tre 3*4 millioner og så videre. Regner vi tilbage til det år NBR startede, i 2008, kan vi over 14 år addere år for år til hele 420 millioner kroner som et samlet bidrag fra forædlingen til dyrkerne. Hvis vi sætter det i relation til den samlede omkostning for den danske del af NBR, hvor bidraget fra danske dyrkere og danske sukkerindustri i den samme periode var 61 millioner kroner, giver det et netto på næsten uvirkelige 359 millioner kroner fra 2008 til i år.

Måske det er lidt forenklet at resonere på denne måde, men summa summarum er, at den investering, som dyrkere, industri og frøfirmaer lægger i forskning

og udvikling, giver et godt nettoresultat. Det er klart, at frøfirmaernes omkostninger og frøpris ikke er inkluderet i beregningen, men hvis man tænker yderligere et skridt, ville de omkostninger være der uanset den sortsudvikling, vi ser i vores område. ■

Samarbejdet imellem Tystoftefonden og NBR fortsætter. Den del, som Tystoftefonden er ansvarlig for, er sorter til optagelse på den officielle danske sortsliste. Det sker i to dele: en som viser, at en sort er en ny sort (SES-afprøvning), og en som evaluerer dyrkningspotentialet (værdiafprøvning). Her er det fagudvalget, som i sidste ende træffer en beslutning. Det er et krav, at sorterne er registreret på den officielle sortsliste eller på EU's sortsliste, før de kan sælges på vores marked.